

Izhaja vsak četrtek in velja
poštino vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dom
za celo leto 32 Din, pol leta
18 Din, četrta leta 8 Din. Izven
Jugoslavije 64 Din. Naročnina
se pošlje na upravnništvo
Slov. Gospodarja v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. —
List se dopušča do odpo-
vedi. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1.50 din.

Poslana plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopisi
se ne vračajo. Upravnništvo
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratov po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprte reklamacije
so poštne proste. Čekovni
račun poštnega urada Ljub-
ljana 10.003. Telefon inter-
urban 113.

4. številka.

Maribor, dne 27. januarja 1927.

61. letnik.

Sijajna zmagaja slovenskega ljudstva! Zahvala zavednim volilcem in zlasti vsem agitatorjem.

Volitve v oblastne skupščine so izvršene. Vsak pošten Slovenec, ki se s ponosom zaveda svojega slovenstva, je z izidom ne samo zadovoljen, marveč, na njega ponosen. Slovenska ljudska stranka je zmagala z naravnost impozantno (občudovanje vzbujajočo) večino. Dve tretjini vseh mandatov v Sloveniji in deloma celo več sta v rokah naše stranke. Ko belježimo ta naš čudoviti uspeh, nočemo zaslug lastiti sebi, marveč jih pripišemo celokupnemu našemu slovenskemu ljudstvu in vsem njegovim slojem in stanovom. V prelepi složnosti so se pod zastavo SLS stranke zbrali vsi stanovi našega ljudstva: kmet je podal roko delavcu, obrtnik, trgovec, razumništvo, vsi so nastopili v nepremagljivi složnosti ter zastavi SLS priborili sijajno zmago. Hvala tebi, vrlo naše slovensko ljudstvo! Z nastopom pri teh volitvah si dokazalo, da zahtevaš svoje krščanske in slovenske pravice, da hočeš biti gospodar na svoji zemlji, da hočeš živeti življenje, ki je dostojno tebe, kulturnega in naprednega naroda. Hvala vsem našim pristašem, posebno vsem našim vrlim pri-jateljcem in požrtvovalnim agitatorjem po poedinah krajih Slovenije! Zmagovita zastava SLS stranke plapolaja nad Slovenijo ter bo plapolala naprej!

Izvršilni odbor SLS za mariborsko oblast.

V taboru SLS je Slovenija!

Volilna borba je dobojevana. Zmaga je izvojevana. Kot zmagalka je izšla iz volilne borbe Slovenska ljudska stranka, za katero se je izjavila ogromna večina slovenskega ljudstva.

Borba je bila ostra in težka. Za vse druge stranke razen SLS je to bila borba za življenje in smrt. Človek, ki se potaplja, kriči. Kričali so samostalni demokratje na vso moč in bruhali iz svojih ust laži zoper našo stranko. Z lažmi so se hoteli vzdržati nad vodo, da se ne bi popolnoma potopili, pa so jih ravno njihove hudobne laži potegnile v globino.

Kričali so slovenski radičevci ter lagali, se bahali in obljubljali po vzoru svojega hrvatskega malika. Toda slovensko ljudstvo je to hrvaško mališko podobo razbilo in z njo se je tudi Radičeva stranka med Slovenci razbila in razletela v drobce.

Kričali in priduševali so se socialni demokratje. Kako nesramno laže ta stranka in njeni časniki, je zopet dokazala ter na novo potrdila sedanja volilna borba. Socialisti niso samo ponavljali staro laž, češ, da je naša stranka kriva žalostnih dogodkov na Zaloški cesti v Ljubljani, katerih so v resnici krivi komunistični hujšaki, marveč si je izmislila nove laži. Njen list, in sicer »Volksstimme« v Mariboru, je zapisal peklenko hudobno laž, da je slovenska duhovščina v Mariboru iz zasede streljala na Nemce, ko so se dogodili oni žalostni dogodki o priliki nemške demonstracije na Glavnem trgu v Mariboru meseca januarja leta 1919. Za to laž bo socialistični list dobil zaslužen plačilo na sodnji. Stranka sama pa je za svoje laži že prejela plačilo od slovenskega ljudstva, ki se je na dan volitev s prezirom obrnilo od nje.

Te tri stranke so kričale in mahale okoli sebe ter kličale slovenske volilce na usmiljenje. Slovensko ljudstvo pa je sodilo s pravično sodbo ter je brez usmiljenja izreklo obsodbo nad tistimi, ki hočejo z lažmi zakriti svoja slaba dejanja. To je dokaz, da je naš narod politično razumen in moralno zdrav. Laž in hudobija mu je zoprna povsod, tudi v politiki. Resnica in poštenost, to je njegovo geslo in tega gesla se je držal tudi pri volitvah 23. januarja.

Volitve so bile velika manifestacija našega ljudstva za resnico, pravico in poštenost. In ravno v tem je njihov velik pomen. Resnica, neomajno utemeljena na podlagi krščanske vere, pravica za poedince, za vse sloje in stanove

in za celokupno slovensko ljudstvo v tej državi, poštenost v zasebnem in javnem življenju: to so tiste svetlinje slovenskega ljudstva, za katere se vodi borba in katere je naše ljudstvo v vročem volilnem boju obrnilo s tako sijajno odločnostjo.

Slovensko ljudstvo hoče biti gospodar na slovenski zemlji in v tej zemlji mora vladati resnica, pravica in poštenost: to je nepremagljiva volja slovenskega naroda, izražena z glasovi, ki jih je pri volitvah dobila Slov. ljudska stranka. Ta nepremagljiva ljudska volja, ki z vso silo pride do zunanega izraza pri političnih volitvah, bo našemu ljudstvu končno priborila popolno zmago vseh njegovih političnih in gospodarskih zahtev.

Oblastne skupščine niso uresničenje tega, kar naš narod želi, pričakuje in zahteva. Nekaka predsoba so, skozi katero vodi pot in skozi katero se bo tudi prišlo v dom slovenske samouprave in avtonomije. Ta dom bo zgradila jednolika volja in nepopustljiva vztrajnost slovenskega ljudstva. To bo dom zedinjene samovladne in samoupravne Slovenije. Za zdaj takega doma še ni in slovenska samouprava se bo morala zadovoljiti z dvema predsobama v Ljubljani in Mariboru. Ne odklanja jih, marveč bo storila vse, kar je primerno in potrebno, da jih uredi po volji slovenskega ljudstva.

Od vlade in centralističnih vlastodržcev pa bo odvisno, ali in kako bodo oblastne skupščine delovale. Ako go-spodje v Beogradu mislijo, da se bo ves davčni denar slejkoprej stekal v osrednjo državno blagajno, katere se bode skrbno in trdno zapirala proti vsaki zahtevi samoupravnih skupščin, bi to bilo dokaz, da jim ni za dela- in življenja-zmožne ljudske samouprave. S tem bo centralistična gospoda pokazala, da hoče tudi v naprej zadržati oni brezumni centralizem, ki je povzročil že toliko gorja in ki ne more zaustaviti gospodarskega propadanja v državi, marveč ga dnevno razširjuje in pomnožuje. To bi pa tudi bilo dokaz, da so ustavne določbe o ljudski samoupravi samo košček papirja, počekkanega z lepimi besedami in preračunjenega za prevarjenje lahkovernih ljudskih krogov. Zato je naša zahteva, od katere ne odjenjamo, da mora državna vlada gotove davke in dele davkov oblastnim skupščinam dati na razpolago. Le na tak način je tem skupščinam omo-gočeno življenje in delovanje.

Slovensko ljudstvo je z nedeljskimi volitvami izjavilo svojo voljo na način, ki vzbuja občudovanje in spoštovanje. Dalo je zopet javno čast svojemu staremu slovenske-

mu programu in s tem najlepše počastilo sebe. Svojo na-odločnejšo željo in voljo po življenju slovenske samo-nosti in samovlade je izrazilo v ogromnih številkah glasov, ki jih je oddalo za Slovensko ljudsko stranko. Po nedeljskih volitvah more Slovenska ljudska stranka še z večjim pravom nego doslej reči in trditi: V mojem taboru je Slovenija!

Avstrija hoče povišati uvozno carino na kmetske pridelke.

Gospodarska kriza je zagrabila vse stanove in vse skupine gospodarskega življenja. Vsi stanovi trpijo in gospodarsko propadajo. Zlasti se to propadanje širi in množi med kmetskim stanom v taki meri, da je že sam njegov gospodarski obstoj ogrožen, ako se ne bodo kmalu pod-vzeli proti temu energični koraki in porabila učinkovita sredstva.

Naša država v tej zadevi ne tvori izjeme med drugimi. V tem oziru so razmere povsod enake: povsod se pojavlja gospodarska kriza, v tej državi bolj, v drugi manj, toda vsled propadanja narodnega gospodarstva trpijo vse države. V eni bolj propada industrija, v drugi obrt, v tretji poljedelstvo, vendar se povsod opaža nazadovanje večali-manj vseh panog narodnega gospodarstva.

V čemer pa se naša država razlikuje od drugih, to je dejstvo, da se drugod poskušajo in uporabljajo vsa sredstva, ki se smatrajo za potrebna in primerna, da bi se gospodarska kriza odstranila ali vsaj omilila in zmanjšala — pri nas pa se ne stori nič, absolutno nič. Merodajni čini-telji križemrok mirno gledajo, kako posamezni stanovi, osobito kmetski stan, vedno bolj naglo in globoko lezejo v gospodarski propad. Vsa njihova skrb je osredotočena okoli tega, kako bi se iz te propadajoče mase iztisnili davki za pokritje 12- do 13milijardnega proračuna.

V drugih državah se naloga države in njene vlade drugače pojmuje. Ozmimo se v sosedno Avstrijo.

Kmetski stan v Avstriji leze v dolgevo in prepad. Najširših krogov kmetskega ljudstva se polašča obup. V tem oziru je v Avstriji ravno tako in mogoče še slabše nego pri nas. Boljše pa je v Avstriji radi tega, ker se tamkaj proti širšemu se obupu organizira odpor, in sicer od dveh strani: iz kmetskega ljudstva samega in od strani vlade.

Kmetska organizacija cele države se je po svojih zastopnikih zbrala 13. januarja v Solnogradu, kjer se je vršilo temeljito posvetovanje o sedanjem stanju avstrijskega kmetijstva, o vzrokih propadanja in o sredstvih, s katerimi bi se slabo gospodarsko stanje kmetskega moglo popraviti in dvigniti. V sprejetih resolucijah se zahtevajo vozne ugodnosti in popust voznine za prevoz plemenske živine ter živine za rabo in klavne živine; dosedanje ugodnosti morajo trajati naprej in se razširiti. Zahteva se nadalje, da mora državna oblast strogo paziti zlasti pri uvozu živine iz tujih držav, da se v državo ne zanese in razširi živinska kuga. Kar se davkov tiče, so kmetski zastopniki zahtevali, da se mora dohodninski davek znižati, ker so se tudi kmetski dohodniki tako hudo znižali. Z ozirom na uvoz živine so zahtevali, naj se ta uvoz iz drugih držav čim največ omeji ter se naj v to svrhu upeljejo posebni uvozni listki. Z vsem povdarkom pa se je naposled zahtevalo, da se mora revidirati carina ter se mora povišati carina na uvoz agrarnih (kmetskih) pridelkov.

S temi predlogi in zahtevami kmetskih zastopnikov iz cele Avstrije je izrazilo svoje popolno soglasje načelnostvo krščansko-socialne stranke v Nemški Štajerski na svoji se-

Rokovnjaška koča.

(Poljski spisal K. Przerwa-Tetmajer; preložil Alojzij Benkovič.)

Nekoč v začetku listopada je grozen gorski vihar, ki je divjal tri dni in dve noči, izruval toliko dreves v Tatrah, da so bila na nekaterih mestih cela pobočja pokrita z izruvanimi smrekami, izmed katerih je samo tu in tam štrlela bukev z zmrzlim rdečim listjem, ki se je bila ohranila na koreninah, tičečih bolj globoko v zemlji. Potem je prišel dež, potem sneg in nazadnje je proti koncu listopada nenadoma preko noči pritisnil hud mraz.

Tisto noč so prišli na frato v globokem lesu pod Košisto dva brata Luščikova iz Bukovine, Jozek in Stašek, Jendrek Košla iz Pardolovke in Hilarij Piton iz Koščelisk. Prihajali so od daleč, s Spiža, in hudo otovorjeni, kajti oropali so bili židovsko šlacunico ne le denarja, ampak tudi raznega blaga, platna in sukna, ki ga je bilo kaj lahko prodati židom v Novem trgu. Vrh tega pa je nesel Košla na plečih veliko srno, ki jo je bil po sreči ubil s kamenom; zadel jo je bil naravnost v glavo pri Beli vodi. Ako je že znal tako imenitno lučati kamen, je umel tudi to, da je počenil, se prijel za palce na nogah in skočil na visok stol. Znal je tako teči, da je psa prijel za rep in z njim tek, dokler je hotel. Zdeli so mu priimek Košla Vrtavka ali Gonec. Imenovali so ga pa tudi Jendreka Zgornjega, a se ne ve, ali zato, ker je bil sila visok in ošaben, ali zato, ker je živel malo v nižavah, temveč skoro vedno v gorah. Mogoče pa, da iz obeh vzrokov.

Obraz je imel jasen kot solnce, podolgovat in vedno na smeh, človeka pohabiti pa je bilo njemu toliko, kakor če bi z roko zamahnil. Bil je visok in gibčen kakor jelka. Dve človeški smrti je imel na vesti.

Starejši Jozek in mlajši Stašek, brata Luščikova, sta bila močna fanta širokih pleč, silne rasti, zagorelih obrazov. Nosila sta dolge lase s »kjkcamik«, to je s prepletki od sencov do rame, v katere so bile vpletene srebrne bleščice in pentljice. Lase sta imela črne, vedno skrbno z oljem namazane. Imela sta navado, da sta razsvetljevala pot s tem, da sta zažgala kako kočo na koncu mesta ali pa vasi, kjer sta ponoči ropala. Zato so ju imenovali Luščikova Bleskotea.

Četrti, Hilarij ali Filarij, Piton iz Koščelisk, je bil fant srednje rasti s priimkom Previjač, ker se je znal zvijati in prekučevati na vse mogoče načine. Bil je plavih, kodrastih las, neprekosljiv grabež kostrunov in volov po ravnini in je znal svirati na piščalko, da si je s tem lajšal dolga pota in prenočevanja v puštinjah.

Vodja ali »harnas« te tolpe je bil najstarejši in naj-smelejši Jozek Luščik, vzgojen v šoli že pokojnih Jozka in Jaška Novobilskih iz Bjalka, ki je bil rod. slaven po starosti in po svojih lopovstvih. Njih imen se je vedno spominjal s častjo in je večkrat molil, naj bi v miru počivale njih duše.

»Naj jima na onem svetu Bog odpusti tistih sedemindvajset oropanih šlacun in tri ubojel imenitna fanta sta bila pa vendarle!« tako je govoril.

Stasek Luščik je zažgal ogenj na goličavi, kajti mrz je pritiskal tako, da je bilo težko prenašati. Mesec je jasno svetil, Piton je gledal po izruvanem drevju, se popraskal po glavi in rekel:

»Hej, ko bi nam le koča izrastla iz tega! Potem bi se vsaj kje pogreli.«

Stasek Luščik ga je bistro pogledal.

»Veš kaj, Filarij, saj bi lahko izrastla kar hitro. Saj ni treba drugega, kot oklestiti veje, obtesati debela in pa par desak na streho. Prav prillegla bi se taka koča.«

»Saj odtod tudi ni daleč na žago v Poronini«, se je oglasil Košla ter dvignil glavo od srne, ki jo je deval iz kože, in oči so mu zaiskrile ob misli, da bi v najhujšem mrazu ne bilo treba posedati v očetovi hiši na Pardolovki.

»Veste kaj, fantje, pasji mrz je to, lotimo se dela!« je rekel Pitonu. »Se vsaj malo pogrejem!«

Jozku Luščiku je bil prav všeč ta nasvet. Se bo vsaj kje lahko prenočevalo in skrilo od Murane priganjo živino, in pa — sam Bog ve, kaj se lahko zgodi — včasih tudi dalje časa presedelo daleč proč od človeških bivališč. Dobro se je spominjal tistih strašnih noči, katere sta bila primorana z Jaškom Novobilskim pred leti prebiti v magorski jami, kajti hajduki so napravili nanju gonjo kakor na volkove. Takrat sta mu zmrznila na levi roki dva prsta, ki si jih je potem odsekal s sekiro.

»Taka sta bila kot lesena; na štor sem jih položil in odsekal«, je pripovedoval.

Pametna se mu je zdela misel, da bi postavili kočo v gozdu, kamor ni mogel prodreti nihče drugi kot oni ali pa kdo njih vrste, morda še volk ali medved.

»Ker je že Bog nasekal les, je res škoda, da bi šel v nič«, je rekel. »Pol dela je opravljenega, ker ni treba sekati. Vsaj ne bo segnilo toliko daru božjega.«

Medtem ko je Košla srno deval iz kože, so drugi trije sekali veje in vrhove izruvanih smrek. Drugi dan sta šla Stašek Luščik in Košla nakupiti desak na poroninsko žago in sta jih na skrivnem spravila v gozd, da bi nihče ne zvedel, kam jih peljeta. V gozdu pa jih je bilo treba vleči, ker ni bilo mogoče z vozom naprej.

Nazadnje so imeli zvečer ob skupnem naporu vseh štirih deske na mestu.

Snedli so Košlovo srno, pili imeniten z Ogrskega pri-nešen brinjevec, po katerem je človek kar belo gledal;